

Druhé komnaty aneb Boj uvnitř hradu

Terezie je mystička, avšak jako dcera své doby rozhodně nemíní pojmout křesťanský život jako idylu – ve druhých komnatách nám ho představuje spíše jako jedno velké bojiště.

Terezin hrad má tedy i rysy opevněného hradu, který symbolizuje krom bohatství a nádhery lidského nitra také zápas o uskutečnění našeho povolání k transcenci. Mohli bychom mluvit o třech navzájem se prolínajících úrovních symbolu: obraz hradu na jedné vypovídá o existenci vnitřního života, na další o vnitřním zápase a ještě na další o společenství s Bohem, k němuž směřujeme.

Zatímco prvních komnatách hrad sloužil k ilustraci našeho vnitřního světa, jeho existence, nyní ho představuje jako místo, kde se odehrává boj. Téma **vnitřního boje** opět souvisí s hříchem, který tu není chápán jako soubor konkrétních skutků, které patří k minulosti, jež skončila vstupem do hradu. Hřích je tu chápán jako projev dynamiky zla, která vstoupila do lidského života a nastoluje v něm nastolit chaos a nepořádek.

Člověk je tedy podle Terezy obojí: je obdařen nádhrou a důstojností bytí (nádhra hradu), ale jeho příběh je utvářen světly a stíny, poznamenán velikostí i bídou (život uvnitř hradu). Vnitřní řád není předpoklad, výchozí stav, který v našem nitru musíme prostě obnovit, nýbrž bude výsledkem těchto každodenních bojů.

Také sám boj je dvojitý: jde o situaci, která je vlastní těmto komnatám a zároveň ale Terezie upozorňuje, že je třeba si zvyknout, že k životu patří i to, že to podstatné mě většinou něco stojí, že musím také o čemsi bojovat. Válečnický jazyk je nám dnes zejména v duchovním životě spíše cizí, snad nám pro větší porozumění pomůže uvědomit si, že autorkou těchto obrazů je zde žena (nikoliv např. bývalý voják Ignác) a že jde o vystižení dramatického aspektu lidského osudu.

Biblická figura, kterou staví před čtenáře těchto komnat, je Gedeón z knihy Soudců. Najdeme ho v samém středu expozice druhých komnat:

„At' se nikdy nenechá porazit démonem, protože když ten uvidí, že se rozhodla raději přijít o život, veškerý odpočinek a vše, co on jí nabízí při návratu do prvních komnat, brzy ji nechá na pokoji. At' se vzmuží a není jako ti, kteří když se vypravovali do války (už si nepamatují proti komu) se vrhali na zem, aby pili vkleče.¹ At' si uvědomí, že se rozhodla bojovat proti všem démonům a že tu neexistuje lepší zbraň než kříž.“

Čeho je dobré si v tomto odstavci povšimnout:

- nepodlehnutí, nenechat se porazit
- být pevně rozhodnutý pustit se do boje
- i kdyby člověk měl přijít o odpočinek i o vše ostatní... o život
- jde o boj proti všem démonům
- rozhodnutí nevracet se zpět, do prvních komnat
- stavět se k situaci zápasu mužně
- kříž je tu nejlepší zbraní

Připomeňme si biblickou epizodu, na niž se tu Terezie odvolává (Sd 7,4-6):

¹ Za časného *jitra* se Jerubaal, to je Gedeón, a všecken lid, který byl s ním, utábořili u pramene Charódu. Tábor Midjanců byl od něho na sever, v dolině za návrším Móre.

² I řekl Hospodin Gedeónovi: „Je s tebou *příliš* mnoho lidu, než abych jim vydal Midjance do rukou, aby se Izrael vůči mně nevychloubal: ‚Vysvobodil jsem se vlastní rukou.‘ ³ Nuže, provolej teď k lidu: Kdo se bojí a třese, at' se z Gileádského pohoří vrátí a vzdálí.“ Vrátilo se dvaadvacet tisíc mužů z lidu, zůstalo jich *jen* deset tisíc. **4 Hospodin však Gedeónovi řekl: „Ještě je lidu mnoho. Poruč jim, at' sestoupí k vodě, tam ti je vyzkouším. O kom ti řeknu: Půjde s tebou, ten s tebou půjde. Ale nesmí jít s tebou nikdo, o kom ti řeknu: Ten s tebou nepůjde.“** ⁵ Poručil tedy lidu sestoupit k vodě. **Hospodin řekl Gedeónovi: „Postavíš zvlášť každého, kdo bude chlemtat vodu jazykem jako pes, a každého, kdo si při pití klekne na kolena.“** ⁶ Těch, kteří chlemtali a *podávali si vodu rukou k ústům, bylo celkem tři sta mužů. Všecken ostatní lid klekal při pití vody na kolena. ⁷ Hospodin řekl Gedeónovi: „Třemi sty muži, kteří chlemtali, vás vysvobodím a vydám ti Midjance do rukou. Všecken *ostatní* lid at' odejde, každý do svého domova.“ ⁸ Lid si tedy nabral příděl potravy a svoje polnice a *Gedeón* propustil všechny izraelské muže, každého k jeho stanu; jen těch tři sta si podržel. Tábor Midjanců ležel pod ním v dolině.*

¹ ¹ Srov Sd 7 – Gedeónův boj s Midjanci.

Vizi křesťanského života jako boje Terezie zná také z karmelitánské řehole, napsané pro křižáky, kteří v Palestině konvertovali k mnišskému způsobu života. Takto zní její třináctá kapitola, která se věnuje duchovní výzbroji:

Poněvadž život člověka na zemi je zkouška a všichni, kdo chtějí zbožně žít v Kristu, musejí podstupovat pronásledování, a k tomu váš protivník ďábel jako řvoucí lev obchází a hledá, koho by mohl zhltnout, usilujte se vší pečlivostí obléci se do plné výzbroje Boží, abyste mohli čelit ďábových nástrahám. Mějte bedra přepásaná pásem cudnosti. Opevněte hrud' svatými myšlenkami, neboť je psáno: Svatá myšlenka tě uchrání. Za krunýř at' vám slouží spravedlnost, abyste milovali Pána, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou a svého bližního jako sami sebe. Při každé příležitosti se hned chraňte vírou jako štítem, tak budete moci uhasit všechny ohnivé střely toho ničemníka. Neboť bez víry se nelze líbit Bohu. Jako přilba at' vám slouží pevná naděje, že dojdete spásy jen od Spasitele, který spasí svůj lid od jeho hříchů. Meč ducha, totiž Boží výroky, mějte v plné síle pohotově v ústech i ve svém srdci. A at' konáte cokoliv, at' se to stane podle slova Páně.²

V této kapitole Hradu tedy Terezie představila asketický aspekt duchovní cesty obrazem boje. Jde jí o to, aby začátečníka upozornila, aby si nedělal příliš iluze, že cesta hradem je pouhou neškodnou procházkou: "en el castillo se lucha", píše. Zkratky se tu nevyplácejí, lepší je projít zápasem a „zmužnět“, nenechat se odradit nároky cesty a směřovat do dalších komnat.

² Text řehole se tu jasně inspiruje pavlovskou teologií.